

За законом, складати розклад уроків та визначати дати канікул – це реалізація права школи на академічну автономію. Та на практиці більшість шкіл орієнтується на рішення місцевих відділів чи департаментів освіти. Масової зміни розкладів і практики починати уроки пізніше нині не спостерігається – за словами директорів шкіл, це рішення не є популярним ні серед вчителів, ні серед батьків. Батькам зручніше приводити дітей до школи раніше, аби встигнути на роботу. А пізнє завершення уроків перешкоджає відвідуванню гуртків.

Ідеєю інтенсивнішого навчання в першому семестрі та подовження зимових канікул (як відповідь на загрозу відключень) у різних регіонах України скористалися по-різному. Більшість усе ж вирішила навчатися до Різдва за новим стилем і відправити учнів на канікули після 23 грудня.

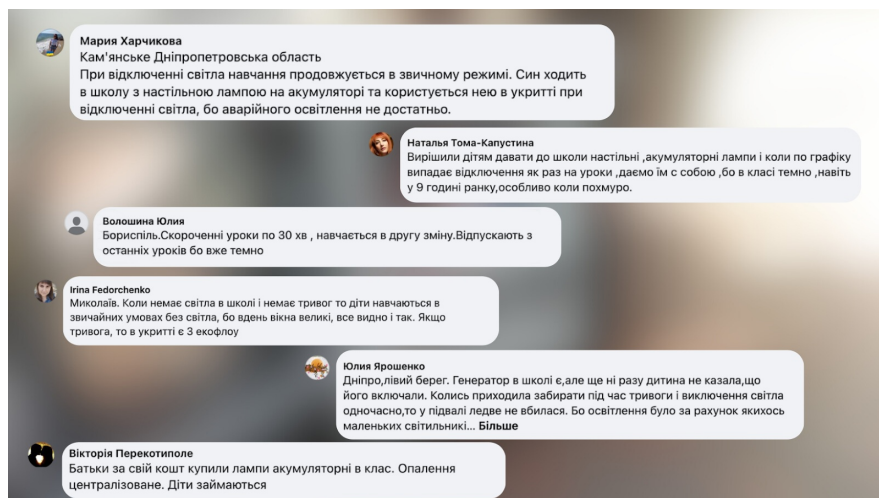
Закінчення зимової паузи варіюється – одні області наразі планують почати другий семестр 8 січня, після завершення різдвяних свят, інші одразу запланували вихід із канікул 13 січня. Найдовші (з уже оприлюднених) канікули **планує** Кропивницький – там школярі відпочиватимуть з 13 грудня до 13 січня, а деякі школи навіть до 3 лютого.

“Нова українська школа” поставила запитання в найбільшій батьківській Facebook-спільноті **“Батьки SOS”** (238 тисяч учасників): “Як у школах ваших дітей відбувається навчання в умовах відключень світла?”. За лічені години ми отримали понад сотню коментарів із різних куточків України.

Найбільш розповсюджена відповідь виявилася для нас неочікуваною: по всій Україні діти різного віку, крім підручників і спортивної форми, тепер носять із собою в школу ще й... лампи на акумуляторних батареях або ліхтарики. З'ясувалося, що це найпопулярніший спосіб розв'язання проблем недостатнього освітлення в класах у випадку відключень. Найбільше від цього потерпають учні другої зміни, а через недостатню місткість укриттів, кількість шкіл, які вимушено працюють у дві зміни, значно зростає.

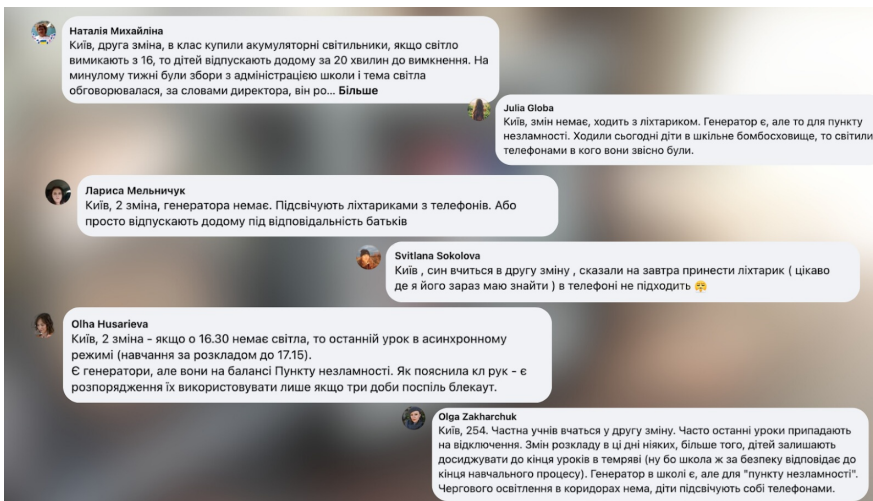
У деяких школах, коли години відключень припадають на уроки, дітей відпускають додому раніше. “Якщо світло вимикають з 16, то дітей відпускають додому за 20 хвилин до вимкнення. На минулому тижні були збори з адміністрацією школи й тема світла обговорювалася.

За словами директора, він робив запит у департамент освіти щодо генератора, отримав відповідь, що школа не є критичною інфраструктурою, а на генератор і його обслуговування грошей не виділяється державою”, – написала Наталя Михайліна. В інших – тримають до кінця уроків. Працюють без світла і групи подовженого дня. “Мені сьогодні однокласник підсвічував ліхтарем, коли я робила “домашку””, – каже 9-річна донька киянки Анни Бабінець.

Скриншоти зі спільноти “Батьки SOS”

Власне, під опитуванням у “Батьках SOS” відгукнулися і десятки батьків-киян, які повідомили й про уроки з власними лампами, і про те, що в їхніх школах є генератори, але вони не використовуються для освітнього процесу. Бо встановлені лише для Пунктів Незламності.

Скриншоти зі спільноти "Батьки SOS"

Аналогічна ситуація й у комунальній школі № 309 в одному зі "спальних районів" Києва. У закладі освіти за гроші місцевого бюджету й донорів передали 3 генератори потужністю 5 кВт із чітко вказаним призначенням – для Пункту незламності. Одного генератора вистачає на освітлення одного поверху школи й роботи розеток. Також управління освітою передало дві зарядні станції (типу екофлоу) для укриття, де їх і використовують. А от генератори цього року ще не вмикали.

Директорка Ольга Тимошенко пояснює: причина насамперед у тому, що генератори заковували на випадок тривалих блекаутів, і місцева влада це окремо підкреслювала, а наразі тривалість відключень не перевищує 3-4 годин.

Водночас використання генератора в місці, де навчається понад тисяча дітей, складно назвати безпечним. Його робота провокує токсичні викиди й сморід, який хоч-не хоч потрапляє в школу. Прилад потребує профілактики, заміни масла, закупівлі пального, яке співробітники школи мають доставити в школу самостійно. А спеціального персоналу для цього немає.

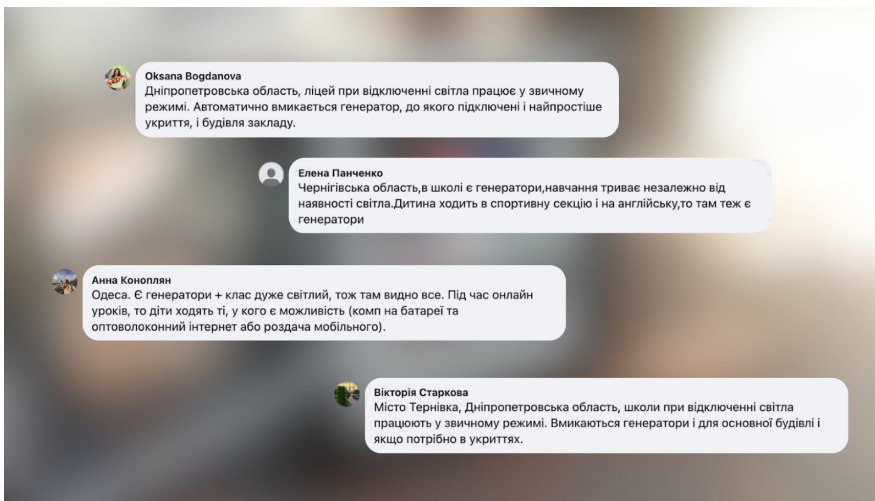
Директорка школи № 309 Києва Ольга Тимошенко під час розмови про енергобезпеку. Фото: ГО "Смарт освіта"

"Коли нам доставили генератор, місцева влада забезпечила спеціальне підключення, заміну проводки, новий щиток. Ми обладнали місце на відкритому повітрі із захисною решіткою. Але викочувати генератор вагою в десятки кілограм на вулицю в разі щоденних відключень, а потім ховати... Це ж не можуть робити завгосп-жінка чи вчительки?" – говорить директорка школи № 309 Ольга Тимошенко.

Водночас в Україні є приклади, коли роботу генератора в школах змогли організувати, але за системної участі місцевої влади. Про це написали в "Батьках SOS" батьки й вчителі з різних регіонів. "У школі є генератори, навчання триває незалежно від наявності світла. Дитина ходить у спортивну секцію і на англійську, то там теж є генератори" – написала Олена Панченко із Чернігівської області. "Коли немає світла в школі й немає тривоги, то діти навчаються у звичайних умовах без світла, бо вдень вікна великі, усе видно й так. Якщо тривога, то в укритті є три зарядні станції екофлоу", – поділилася Ірина Федорченко з Миколаєва.

Про наявність генераторів, які вмикаються автоматично й забезпечують і укриття, і повноцінну роботу школи написали мешканці міста Тернівка, смт Гвардійське Дніпропетровської області та батьки з Одеси.

Скриншоти зі спільноти "Батьки SOS"

ЯК МОЖНА ПІДГОТУВАТИСЯ ДО ВІДКЛЮЧЕНЬ

"Графіки відключень можуть не мати особливого впливу на освітній процес, якщо до них завчасно підготуватися", – пояснює Сергій Запісов, директор Стрийської початкової школи № 11 в районному центрі на Львівщині. "Влітку ми провели заміну всіх без винятку традиційних ламп на LED-лампи. Поетапно декілька років міняли проводку, встановили нові пакетники, щитки.

У такий спосіб унеможливили зайві втрати електроенергії. Також завершили заміну вікон та дверей на енергозберігаючі, оптимізували систему опалення. На перший погляд, це не має прямого зв'язку з графіками відключення, але цей комплекс енергоощадних заходів дав нам можливість "вкластися" в потужність нашого генератора", – додає директор.

У школі Сергія Запісова – 324 діти. Номінальна потужність шкільного генератора – 5.1 кіловат. Цього вистачає, щоб у звичному режимі могли працювати всі проєктори, комп'ютери, лампи освітлення, вентилятори.

Так, через це неможлива робота харчоблока з електроплитами й забезпечення повного циклу приготування їжі, але школа це передбачила заздалегідь – завчасно закупили послугу харчування на аутсорсингу. "У тендерній документації прописали вимогу, щоби переможець подбав про можливість приготування їжі у випадку відключення електроенергії. Підприємця-переможця тендера вже також пристосувалася до цих графіків.

Намагається певні страви заготувати швидше (дуже раненько). Якщо не випадає приготувати гарнір на електроплиті, використовуємо потужності сусіднього ЗДО, у якого є газ".

Генератор у Стрийській школі № 11. Директор наголошує, що місце і правильне підключення дуже важливі: "Відповідний кабель, захищена від вологи розетка, окремий пакетник із запобіжником"

Обслуговує шкільний генератор завгосп, влітку завчасно замінили масло. Поки що планові відключення не перевищували три години поспіль. Але вчителі з батьками також подбали й про резервні варіанти. "На базі школи в нас працює багато гуртків позашкілья.

НОВИНИ ПАРТНЕРІВ

РЕКЛАМА

Наприклад, школа раннього розвитку “Малючок” на кожному парту використовує настільну лампу з павербанком [на титульному фото – ред.]. Особливо це необхідно для навчання вечірніх груп. Секція греко-римської боротьби взагалі працює до 21:30. Вони по периметру спортивного залу простягнули LED-стрічку, яку заживлюють від павербанка. Цього цілком вистачає для проведення занять” – каже директор школи.

У гімнастичному залі стрийської школи № 11 під час відключення

ЩО ПРО ЗАБЕЗПЕЧЕНІСТЬ АЛЬТЕРНАТИВНИМИ ДЖЕРЕЛАМИ ЕЛЕКТРОПОСТАЧАННЯ КАЖЕ ОФІЦІЙНА СТАТИСТИКА

За даними МОН, отриманими за зверненням медіа “Нова українська школа”, на підконтрольній Україні території функціонує 12 061 школа державної та комунальної форми власності. З них трохи більше ніж 10 тисяч працюють в очному чи змішаному форматах.

- 842 школи (7 %) повідомили, що на них не впливають стабілізаційні відключення (ймовірно, тому що вони заживлені від ліній критичної інфраструктури).
- Майже 8 тисяч шкіл мають генератори. Але, якщо подивитися на потужність цих генераторів, то з’ясуємо, що в переважній більшості це не більше ніж 5 кВт, тобто можна заживити або невелику школу за умов зробленої енергозберезувальної домашньої роботи (як у випадку Стрийської школи Сергія Запісова), або лише критичні потреби великої – освітлення в укритті, вентиляцію, розетки, можливо, критично важливу каналізаційну помпу.
- Є в статистиці й непряма відповідь на те, чому під час нашого опитування батьків у спільноті “Батьки SOS” було так багато розпачливих коментарів про нерозв’язаність проблеми відключень світла в київських школах – у столиці лише 41 % шкіл повідомили, що мають генератори. Менший рівень забезпеченості – 35 % – лише в Закарпатській області. Показовим також є факт, що 46 % київських та 54 % закарпатських шкіл не надали інформації. І це два найбільші показники по країні з великим відривом.

Область	Наявність генераторів у ЗЗСО (більше або дорівнює одного)		
	Закладів, які мають генератори	Закладів, які НЕ мають генераторів	Закладів, які не надали дані
Вінницька	528 (74%)	170 (24%)	11 (2%)
Волинська	334 (59%)	221 (39%)	10 (2%)
Дніпропетровська	488 (60%)	279 (34%)	53 (6%)
Житомирська	411 (75%)	137 (25%)	2 (0%)
Закарпатська	202 (35%)	68 (12%)	314 (54%)
Запорізька	130 (57%)	56 (24%)	44 (19%)
Івано-Франківська	416 (74%)	98 (18%)	46 (8%)
Київ	172 (41%)	57 (13%)	195 (46%)
Київська	467 (86%)	54 (10%)	22 (4%)
Кіровоградська	330 (80%)	76 (18%)	9 (2%)
Львівська	612 (55%)	238 (21%)	264 (24%)
Миколаївська	280 (67%)	106 (25%)	30 (7%)
Одеська	539 (76%)	73 (10%)	99 (14%)
Полтавська	359 (71%)	125 (25%)	21 (4%)
Рівненська	434 (79%)	86 (16%)	29 (5%)
Сумська	262 (78%)	65 (19%)	7 (2%)
Тернопільська	415 (68%)	175 (29%)	16 (3%)
Харківська	343 (62%)	185 (34%)	24 (4%)
Херсонська	9 (53%)	7 (41%)	1 (6%)
Хмельницька	246 (48%)	112 (22%)	156 (30%)
Черкаська	387 (80%)	92 (19%)	2 (0%)
Чернівецька	241 (72%)	90 (27%)	5 (1%)
Чернігівська	317 (81%)	56 (14%)	16 (4%)
ВСЬОГО по Україні	7 922 (66%)	2 626 (22%)	1 376 (12%)

Джерело: МОН

Хоча формально за забезпечення функціонування шкіл відповідальна місцева влада, Міністерство освіти й науки також докладає зусиль для проходження школами зими в умовах енергетичної кризи. Восени Дитячий фонд ЮНІСЕФ спільно з МОН і Мінреінтеграції **оголосили** про готовність профінансувати підготовку до зими для 800 шкіл, виділивши по 290,5 тисяч грн на кожен. Гроші школи можуть використати на:

- обігрів, утеплення, заміну вікон і дверей;
- закупівлю, встановлення та ремонт електро- і теплогенерувального обладнання;
- ремонт інженерних мереж (водопровідних, опалювальних, електричних, вентиляційних, каналізаційних);
- транспортування та зберігання закупленого обладнання, запчастин, матеріалів і пального.

Міністерство освіти й науки розробило критерії, за якими школи могли потрапити до списку отримувачів цієї допомоги, і які лягли в основу відповідної **Постанови** уряду. "Робоча група виділила три категорії, – розповідає заступниця міністра освіти й науки Надія Кузьмичова, – Це заклади з прифронтових і прикордонних територій, які працюють в очному чи змішаному форматі, мають не менше 200 дітей і мають укриття. Друга категорія – заклади з інших областей, які навчають в очному чи змішаному форматі, мають укриття та навчають щонайменше 50 дітей-ВПО. І третя категорія – заклади, які єдині у своїй громаді працюють в очному чи змішаному форматі".

Проект реалізувався успішно. Крім ЮНІСЕФ до його фінансування доєднався також фонд UNITED24. Це допомогло збільшити кількість шкіл-отримувачів допомоги до понад 900.

Досліджена картина демонструє – проходження зими школами України в умовах російського енергетичного кризу можливе лише за об'єднання зусиль місцевої та центральної влади, директорів, батьків і системної роботи з донорами.

Школам бракує знань і підтримки, як правильно працювати з обладнанням. Без пояснень і залучення фахівців вони обгрунтовано бояться застосовувати пожежонебезпечне обладнання. Їх можна зрозуміти.

До того ж генератори, про які так багато говорять, далеко не найкраще рішення для забезпечення енергетичної безпеки шкіл в умовах відключень. Вони не лише пожежонебезпечні, а й потребують спеціальних підключень, уважного догляду й регулярної профілактики. Їхні викиди шкідливі для здоров'я, а пальне, яке потрібно заповувати, – дороге і (якщо дотримуватись усіх норм пожежної безпеки) не має зберігатися в школах, про що постійно попереджає ДСНС.

Є інші рішення – більш стійкі й екологічні. Наприклад, сонячні панелі з акумуляторами чи окремі накопичувачі електроенергії. Вартість останніх співмірна з генераторами аналогічної потужності, але чомусь їх поки практично не закуповують для шкіл. Зокрема, згідно з даними МОН, в Україні є лише 38 шкіл, на яких встановлені сонячні панелі із середньою потужністю 24,7 кВт. У 15 закладах додатково до сонячних панелей є акумулятори. Водночас 396 шкіл повідомили, що мають накопичувачі електроенергії, але не мають сонячних панелей. Середня місткість наявних у цих

закладах акумуляторів – 10 кВт-год.

На жаль, енергетичний терор росії призвів до тривалих труднощів у роботі української енергосистеми. Згідно з прогнозами енергетичних експертів, відключення електроенергії з великою ймовірністю відбуватимуться й у наступні сезони. Це означає, що готуватися треба й до наступної зими також. Докладніше про більш стійкі рішення для енергобезпеки шкіл "Нова українська школа" розповість в окремому матеріалі найближчим часом.

—
Сергій Горбачов, Іванна Коберник; опубліковано у виданні НУШ

Титульне фото редакції надав Сергій Запісов, директор стрийської початкової школи № 11

Читайте також:

- **22 тисячі українських учителів все ще за кордоном**
- **Як діти на окупованих територіях потайки навчаються в українських школах**
- **12 історій вчителів, які змінили туфлі на берці, а підручники - на зброю для захисту України**
- **Вчителька з Херсону про окупацію, мітинги та твори дітей: "Відчуття ліктя кріпило віру в нашу непереможеність"**
- **Як дивним чином призначений владою міністр плагіату Шкарлет ледь не вбив реформу освіти та які є проблеми в НУШ**
- **"Кого боги зненавиділи, того зробили вчителем". Статуси і статки українського сільського вчителства**
- **10 змін в освітньому процесі, які чекають на учнів і вчителів у новому навчальному році**

Share 0

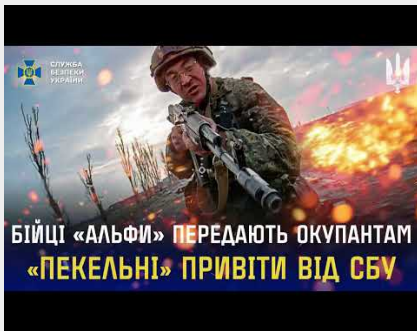
Читайте «Аргумент» в **Facebook** и **Twitter**

Если вы заметили ошибку, выделите ее мышкой и нажмите **Ctrl+Enter**.

Коментарі

ВІДЕО

Воїни «Альфи» СБУ — ТОП-1 серед підрозділів Сил оборони за результатами бойової роботи у квітні

Про що не можна було жартувати в СРСР

HEAVY SHOT, VAMPIRE, NEMESIS: як «Баба Яга» б'є ок*пантів

[Головна](#) [Про сайт](#) [Опитування](#)

© 2011 «АРГУМЕНТ»

Републікація матеріалів: для інтернет-видань обов'язковим є пряме гіперпосилання, для друкованих видань – за запитом через електронну пошту. **Посилання або гіперпосилання повинні бути розташовані при використанні тексту - на початку використовуваної інформації, при використанні графічної інформації - безпосередньо під об'єктом запозичення.** При републікації в електронних виданнях у кожному разі використання вставляти гіперпосилання на головну сторінку сайту argumentua.com та на сторінку розміщення відповідного матеріалу. За будь-якого використання матеріалів не допускається зміна оригінального тексту. Скорочення або перекомпонування частин матеріалу допускається, але тільки в тій мірі, якою це не призводить до спотворення його сенсу.

Редакція не несе відповідальності за достовірність рекламних оголошень, розміщених на сайті, а також за вміст веб-сайтів, на які дано гіперпосилання.

Контакт: uargumentum@gmail.com